

Голові спеціалізованої вченої ради
з розгляду та захисту дисертації
на здобуття ступеня
доктора філософії
доктору політичних наук, професору,
в. о. декана факультету суспільних наук
і міжнародних відносин
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара
Кривошеїну Віталію Володимировичу

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора філологічних наук, професора,
професора кафедри реклами та зв'язків з громадськістю
Навчально-наукового Інституту журналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Владимирова Володимира Михайловича
на дисертаційну роботу Демченка Дмитра Сергійовича
«Блогосфера як чинник медіатизації
сучасного дискурсу політичних кампаній»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі
знань 06 «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика»

Актуальність обраної теми зумовлена принципово новими
явищами у сучасній медіасфері, зокрема на такі її “гарячій” ділянці, якою є
блогосфера у політичному дискурсі. Це вимагає від дослідників сучасних
соціальних комунікацій зосереджуватися на тематиці трансформації дискурсу

політичних кампаній з точки зору визначення ефективності різних чинників впливу на її перебіг.

В умовах четвертого етапу інформаційної революції (після її комп'ютерного, інтернет- та мобільного етапів) процеси поширення інформації діджитал-засобами дійсно вимагають переосмислення таких новітніх базових понять сучасного суспільства, як блогінг і політичні процеси, діджиталізація формування громадської думки як чинника політичних процесів, трансляція на сферу політики з боку вимог та потреб виборців, населення, а також діалог публічної влади та громадянського суспільства через діджиталізовані медіа.

Саме на цьому і зосередився автор даного дисертаційного дослідження, це складає і наукову новизну, і практичну цінність його доробку.

Цікавим є висновок автора щодо того, що блогосфера дає змогу подолати бар'єр дистанційності між виборцями та центрами політичної влади, її діячами. Вона, робить висновок автор, допомагає сформувати нові суспільні смисли у режимі реального часу як висловлення безпосередньо "від народу" прагнень та побажань виборців щодо політиків.

Звідси автор робить аргументований висновок: діяльність блогерів у сфері суспільно-політичної тематики є дієвою у контексті соціокультурного бекграунду блогерів, їхніх виступів для сталого розвитку політичного процесу.

Важливою тут є і суто наукова, методологічна складова дослідження медіатизації політичних процесів через блогерів. Вона достатньо глибоко опрацьована автором дисертації, оскільки реально переводить до сфери

медіа раніше відокремлених та нібито приватних аспектів блогінгу у суспільно-політичному житті.

Автором досліджена і потреба нейтралізації ворожих пропагандистських навіювань та нівелювання деструктивних наслідків інформаційно-психологічних операцій, які здійснюються в медійному полі. Автор розглядає явища процесів медіатизації політичних кампаній через функціонування блогосфери як підґрунтя для розвитку суспільної згуртованості, демократичного самовираження та самоорганізації українського суспільства.

Цікавою нам здається і думка Д.Демченка щодо спорідненості блогінгу та сучасного волонтерського руху, наслідком обох є підвищення рівня поінформованості громадян, зростання різноманітних рівнів соціально-комунікаційної та політичної активності широких верств населення.

Як бачимо, актуальність даного дисертаційного дослідження дійсно зумовлена і станом медіасфери на її сучасному етапі, і пріоритетами розвитку сучасної науки про медіа - і ходом суспільно-політичного розвитку сучасної України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наданий у дисертації ступінь обґрунтованості наукових положень ми вважаємо за достатній, оскільки автором представлений і науковий дискурс, у тому числі світовий, на стадії підходу до даної теми, і чітко вказано, в чому саме автор розвиває науковий пошук на даному напрямку. Висновки є достатньо обґрунтованими, я це зроблено в результаті проведення автором самостійних досліджень, що дозволило йому сформулювати і висновки, і практичні рекомендації з даної тематики.

Так, автором було вперше розкрито теоретико-методологічні засади міждисциплінарного наукового пошуку в рамках тематики блогосфери та медіатизації, що є реальним вкладом у розвиток глибинного наукового осмислення сучасних процесів у цій сфері. Слід визнати вклад автора у виявлення ключових дисциплінарних контекстів, а це розкриває взаємозв'язок блогосфери та процесів медіатизації в сучасних науках про медіа в Україні та за кордоном.

Автор продемонстрував увагу до динаміки розвитку окремих етапів медіатизації, що дозволило йому запропонувати, вперше у науці про медіа, характеристику сучасної хвилі медіатизації, оцінити медіапотенціал сучасної української блогосфери в політичних кампаніях.

Д. Демченком переконливо з'ясовано чинники і процеси створення структури сучасного дискурсу політичних кампаній в рамках процесів медіатизації під впливом блогосфери, а також визначено специфіку блогінгової активності на матеріалі сучасних політичних медіакампаній в Україні.

Це дозволило йому типологізувати профайлінг сучасних політичних медіакампаній. Що особливо цікаво, це те, що зроблено це було автором на основі інтерпретації наслідків медіатизації.

Мета і завдання дисертаційного дослідження, визначені автором на початку, слід визначити як актуальні для сучасного стану української блогосфери. Дослідження саме блогосфери взагалі не є численними у науці про медіа, а встановлення особливостей сучасної блогосфери як чинника медіатизації дискурсу політичних кампаній являє собою мету по-особливому новаторську.

Практичне значення роботи і впровадження її результатів полягає передовсім у тому, що автором було систематизовано стан і процеси

медіатизації блогосфери в Україні за 2020-2023 роки, а це допоможе і авторам блогосфери. І дослідникам цього діджітал-простору приймати більш вивірені й обґрунтовані практичні рішення. Висвітлення особливостей різних авторів блогосфери у їх відношенні до політичних процесів та їхніх наслідків допоможе практичним працівникам краще розуміти свої можливості, а отже, точніше ставити перед собою цілі для участі у політичних процесах.

Відсутність глибокого і системного наукового дослідження гальмувало розвиток блогосфери у країні - а відтак поява такого наукового доробку матиме позитивний вплив і на подальші наукові розвідки на цьому напрямку, і на практичну діяльність власне блогерів, які у більшості своїй не є медіафахівцями і яким багато чого треба пояснювати, доводити і буквально пояснювати “від нуля”.

Вважаємо, що саме система наукових відкриттів автора містить у собі потенціал впровадження результатів його наукового доробку в сучасну українську блогосферу у точці її дотику до політичних процесів у країні в умовах політичної нестабільності, що виникла в результаті затяжної воєнної кампанії від лютого 2022 року.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів. Вимоги щодо достовірності автором дисертації, на наш погляд, дотримані достатньою мірою, оскільки в основі його аналізу та висновків лежить дослідження понад 200 найбільших за кількістю підписників українських блогів у YouTube та Telegram, визначених інтернет-виданнями («Детектор медіа», «Слово і Діло») та спеціалізованими каталогами.

Наукова новизна даного дисертаційного дослідження також є переконливою, в її основі лежать напрацювання авторитетних вчених України та зарубіжжя.

На позитивну оцінку наукової новизни впливає і те, що автором було досліджено стан блогосфери у її відношенні до політичних процесів (зокрема,

до президентських виборів в Україні) за довгий часовий період - від 1991 по 2019 рр.

Позитивним, на наш погляд, є те, що автор виклав власне системне дослідження наукових здобутків зарубіжних авторів. У дисертації представлено понад десяток імен американських, британських, канадських вчених, чийі ідеї та висновки склали солідну частку наукового фундаменту даної дисертації.

Цінним є те, що наукова новизна цієї дисертації не зосереджена на одній тільки особливості блогінгу, а являє собою розгорнуту низку новітніх надбань автора в результаті його самостійної дослідницької роботи. Можемо говорити про систему новітніх явищ і чинників, відкритих вперше автором для подальшого розгортання наукового дискурсу на цьому напрямку.

Оцінка змісту дисертації. Представлена до захисту дисертаційна робота Д. Демченка є цілком завершеним самостійним дослідженням, присвяченим актуальній для медіазнавства темі. Визначені автором мета дослідження і його завдання сформульовані правильно, вони логічно співвідносяться з об'єктом і предметом дослідження. Матеріал у дисертації викладається послідовно, логічно, грамотною і виразною українською мовою в стилістиці наукових текстів, що вказує на достатньо високий як для такого типу дисертаційних робіт науковий рівень представленого дослідження Д. Демченка.

Повнота викладення положень дисертації в роботах, опублікованих автором. Результати дисертаційного дослідження представлено у 3 статтях, які опубліковані у наукових фахових виданнях України, а також у 3 тезах доповідей у матеріалах наукових конференцій.

Основні положення дисертації викладені у цих публікаціях достатньо повно і глибоко. Положення і висновки, які не увійшли до текстів наукових публікацій автора, були зроблені ним в останній час перед захистом і, можна сподіватися, стануть основою його подальших наукових розробок.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Враховуючи вищезазначене, дисертаційна робота Демченка Дмитра Сергійовича «Блогосфера як чинник медіатизації сучасного дискурсу політичних кампаній» являє собою цілісне та високоякісне наукове дослідження. Воно відповідає вимогам, установленим для присвоєння наукового ступеня доктора філософії відповідно до «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (Зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022 та № 502 від 19.05.2023).

Однак, беручи до уваги піонерний характер даного дисертаційного дослідження, його новаторську тему, - не можна не побачити в ньому і деяких дискусійних моментів.

Так, авторові слід було б чіткіше визначити місце блогінгу в оточенні таких масмедійних явищ як журналістика, зокрема діджітал-журналістика, та політична реклама й політичний піар. Висвітлення їхніх розбіжностей, як і сильних рис, допомогло би авторові чіткіше виокремити і предмет, і об'єкт його наукового пошуку.

На адресу автора слід зробити зауваження стосовно того, що він подекуди виходить за межі медіазнавства, і тим самим децю порушує наукову дисципліну, втручаючись у сферу політології.

На наш погляд, забагато уваги автор приділяє дослідженню власне волонтерського руху в Україні, зокрема у його підтримці Збройних Сил країни - але він робить це почасти у відриві його від такого його потужного чинника як блогосфера, та й у відриві від медіатизації політичного дискурсу, що є заявленою темою даного дисертаційного дослідження. Це теж є, по суті, відходом від теми дисертаційного дослідження і тому не просуває науковий

пошук автора саме на теренах науки про соціальні комунікації і не підкріплює висновки по результатах даного дослідження.

Подекуди автор вживає як синоніми терміни “блогінг”, “нові медіа”, “нетворкінг”, що не є коректним: перше є окремим випадком другого, а друге – третього.

Однак такі зауваження не носять критичного характеру і не впливають в цілому на наукове значення даного дисертаційного дослідження для сфери науки про медіа.

Вважаю за можливе представлення на захист даного дисертаційного дослідження та підтримую присвоєння Демченку Д.С. наукового ступеня доктора філософії у галузі журналістики за спеціальністю 061 «Журналістика».

15. 07. 2024 року

Офіційний опонент:

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри реклами та зв'язків
з громадськістю

Навчально-наукового Інституту
журналістики

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

Володимир ВЛАДИМИРОВ

Підпис засвід.
Вчений секретар
КАРАУЛЬНА
15.07.

